

Besturen en directies van scholen

Den Haag
13 februari 2009

Ons kenmerk
PO/97245

Onderwerp
Uitwerking gewichtenregeling voor komende
schooljaren (onderwijsachterstandenbeleid)

Bijlage(n)
postcodegebieden

Geachte heer, mevrouw,

In deze brief ontvangt u informatie over de wijziging van de gewichtenregeling. Dit kan invloed hebben op de hoogte van het gewichtengeld zoals u dat de komende schooljaren ontvangt. Om u een goed beeld te geven van wat de verandering voor uw school betekent leid ik u er aan de hand van de vragen en antwoorden doorheen. Daarna wordt meer in detail op deze materie ingegaan.

a. Waarom een wijziging van de gewichtenregeling?

Het kabinet wil investeren in het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden. Het kabinet stelt hiervoor aan de schoolbesturen olopend tot 2011 €70 miljoen extra ter beschikking. De gewichtenregeling wordt zodanig gewijzigd dat het extra geld daar terecht komt waar dat het meest nodig is. De eerder toegezegde verlaging van de drempel van 9% naar 6% wordt definitief doorgevoerd.

b. Wat verandert er met de vaststelling van impulsgebieden?

Het opleidingsniveau van ouders blijft het criterium voor de toekenning van gewichtengeld. Aan de 'gewone' vaststelling van het schoolgewicht verandert niets. Daarnaast worden impulsgebieden ingevoerd. Dat zijn postcodegebieden met inwoners met veel lage inkomens en/of uitkeringen. De lijst met impulsgebieden is bijgevoegd. Scholen die in deze gebieden zijn gevestigd, krijgen per gewichtenleerling een extra impulsbedrag, voor het schooljaar 2009-2010 ruim €1300,-. Hierdoor wordt er extra geld toegekend aan scholen die te maken hebben met een cumulatie van problemen door de sociaal-economische omgeving waarin de leerlingen opgroeien, zowel in stedelijke als in landelijke gebieden.

c. Wat gebeurt er voor scholen die erop achteruit gaan?

De afgelopen twee schooljaren was er een compensatieregeling om negatieve herverdeeleffecten op te vangen. Er blijft nog twee jaar een compensatieregeling gelden. Een daling van het schoolgewicht

die een gevolg is van de daling van het aantal leerlingen wordt niet gecompenseerd. Voor het overige wordt de daling van het schoolgewicht voor 50% gecompenseerd. Als er daarna nog achteruitgang is van meer dan € 6000,-, wordt ook die achteruitgang gecompenseerd. Voor het laatste schooljaar 2010-2011 geldt uitsluitend een compensatie van 25%. Voor een meer precieze uitleg, verwijs ik naar onderdeel 3 in deze brief.

d. Wat moet u hiervoor doen?

Voor de toekenning van impulsbedragen en compensatie hoeft u geen actie te ondernemen.

e. Wat wordt er verder gedaan aan de administratieve lasten?

Er wordt onderzoek gedaan naar de wijze waarop de administratieve lasten van de gewichtenregeling zoveel mogelijk weggenomen kunnen worden.

Nadere toelichting

1. Achtergrond van de wijziging

Huidige stand van zaken

Leerkrachten kunnen te maken hebben met leerlingen die door hun omgeving onvoldoende worden voorbereid op het leren op school. Als scholen relatief veel van deze leerlingen hebben, ontvangen zij voor deze kinderen extra geld via de zogenoemde gewichtenregeling. Hierdoor kunnen scholen compensatie bieden voor ongunstige omgevingsfactoren, waardoor de kinderen zich alsnog naar vermogen kunnen ontplooiën. De criteria van de gewichtenregeling zijn met ingang van 1 augustus 2006 gewijzigd. Vanaf dat moment is alleen het opleidingsniveau van de ouders bepalend voor de vraag of een school in aanmerking komt voor extra geld.

Maatregelen van het huidige kabinet

Bij de besluitvorming over de genoemde wijziging die met ingang van 1 augustus 2006 is ingegaan, was duidelijk dat er in enkele stedelijke en landelijke gebieden voor een aantal scholen ongewenste effecten zouden optreden. Daarom heeft het kabinet een aantal maatregelen genomen. Ten eerste trekt het kabinet de komende jaren extra geld uit voor de gewichtenregeling: dit loopt op tot 70 miljoen euro in 2011. Daarnaast is de drempel in de gewichtenregeling verlaagd van 9% naar 6%. Ten slotte worden er zogenoemde impulsgebieden ingevoerd. Naast het feit dat het kabinet het noodzakelijk acht dat er meer geld beschikbaar komt voor het tegengaan van onderwijsachterstanden in het basisonderwijs, wil dit kabinet op deze manier ook bereiken dat het geld ook daar terechtkomt waar dat het meest nodig is.

De invoering van impulsgebieden in de gewichtenregeling houdt in dat scholen in bepaalde postcodegebieden (zie hierna) voor *elke* gewichtenleerling een *extra* bedrag krijgen toegevoegd. Dit is dus ongeacht of de school reeds in aanmerking kwam voor gewichtengeld. Het maakt voor de hoogte van het bedrag ook niet uit of er sprake is van een 0,3- of 1,2-leerling. Op deze wijze wordt de factor van de sociaal-economische omgeving waarin kinderen opgroeien dus meegenomen in de berekening van de hoogte van het gewichtengeld.

2. Vaststelling impulsgebieden en impulsbedrag

Vaststelling impulsgebieden

De impulsgebieden zijn postcodegebieden met veel lage inkomens en/of veel uitkeringen. Zij worden vastgesteld op basis van de Armoedemonitor 2005 van het SCP/CBS (december 2008). In de bijlage vindt u zowel een lijst met de 967 vastgestelde postcodegebieden als een kaartje met de spreiding daarvan in Nederland. Als uw hoofd- of nevenvestiging in een genoemd postcodegebied staat, komt uw school in aanmerking voor extra middelen. Voor de leerlingen van de vestiging(en) in een impulsgebied krijgt uw school een impulsbedrag per gewichtenleerling.

Ik stel de impulsgebieden voor vier jaar vast. Hierdoor weet u voor langere tijd of u in aanmerking komt voor een impulsbedrag. Twee jaar voor de volgende vaststelling van de gebieden wil ik de

nieuwe impulsgebieden aankondigen. Mocht uw school in een volgende periode niet meer in een impulsgebied staan, dan kunt u daar tijdig rekening mee houden.

Vaststelling impulsbedrag

De hoogte van het extra impulsbedrag per gewichtenleerling zal in het schooljaar 2009-2010 waarschijnlijk ruim €1300 bedragen. Hierbij tellen alleen de leerlingen mee met de "nieuwe" gewichten 0,3 en 1,2. Het precieze bedrag zal in april 2009 bekend worden gemaakt. Het impulsbedrag zal in de twee jaren daarna oplopen tot €1600 à €1700 per gewichtenleerling.

3. Gevolgen voor de compensatieregeling

De wijziging van de gewichtenregeling zoals die met ingang van 1 augustus 2006 is vastgesteld (etniciteit is geen criterium meer), vindt cohortsgewijs plaats. Gedurende de invoeringsperiode is er een compensatieregeling voor bepaalde situaties waarin de wijziging van de gewichtenregeling leidt tot een daling van het gewichtengeld. Vanaf 2010-2011 zal de regeling definitief ingevoerd zijn: etniciteit geldt voor geen enkel cohort meer als criterium en de impulsgebieden zijn ook al ingevoerd. Voor de schooljaren 2009-2010 en 2010-2011 zal een compensatieregeling gelden. Deze compensatieregeling is nodig om een eventuele daling van het gewichtengeld ten opzichte van het schooljaar 2006-2007 (teldatum 1 oktober 2005) geleidelijk voor de scholen te laten plaatsvinden. Hierdoor hebben scholen voldoende gelegenheid om hun organisatie aan te passen aan eventuele veranderingen.

De wijze waarop de compensatie wordt berekend, is na overleg met de PO-raad en de besturen- en onderwijsvakorganisaties en de VNG vastgesteld. We hebben hierin vooral gekeken hoe de compensatie zodanig vastgesteld kan worden dat scholen in staat zijn om organisatorisch (in hun personeelsbeleid en daarbij ook in eventuele nieuwe groepsindelingen) zo goed mogelijk toe te kunnen werken naar de eindsituatie in 2011-2012. Dit betekent dat we hebben gezocht naar een vaststelling van een compensatieregeling die zo min mogelijk verschil laat zien ten opzichte van het huidige schooljaar en waarbij het schooljaar 2010-2011 zo goed mogelijk als laatste overgangsjaar kan dienen tussen de oude en nieuwe situatie.

De compensatieregeling voor het schooljaar 2009-2010 zal in februari 2009 in de Staatscourant gepubliceerd worden. Een school kan komend schooljaar op twee manieren in aanmerking komen voor compensatie.

Ten eerste worden scholen gecompenseerd indien, na meetelling van het impulsbedrag (en omgerekend tot schoolgewicht), het schoolgewicht tussen de teldmomenten 1 oktober 2005 en 1 oktober 2008 is afgenomen en de verhouding schoolgewicht/ leerlingen tussen 1 oktober 2005 en 1 oktober 2008 is afgenomen. De compensatie is dan 50% van het kleinste verschil tussen de twee genoemde teldata. Ten tweede worden scholen gecompenseerd als zij in aanmerking komen voor de hierboven genoemde compensatieregeling en er ten minste ca. €6000 op achteruitgaan ten opzichte van het schooljaar 2006-2007. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de effecten van teruggang in de schooljaren 2006-2007 tot 2009-2010 bij scholen die extra middelen ontvingen als zij op 1-10-2001

leerlingen hadden met 70% of meer 0,9-leerlingen. De extra compensatie wordt toegekend ná de bijtelling van de 50%-compensatie en de impulsgebieden.

Terugloop die het gevolg is van krimp in leerlingenaantallen wordt dus niet gecompenseerd.

De compensatieregeling wordt uitgevoerd op vestigingsniveau. Dat brengt het werken met impulsgebieden met vestigingsadressen van scholen als noodzakelijk gevolg met zich mee. Het betekent dat scholen met twee vestigingen er mogelijk totaal € 12.000 op achteruit gaan.

De compensatieregeling zal in het schooljaar 2010-2011 voor het laatst gaan gelden. Er zal dan een percentage van 25% gehanteerd worden. Er vindt dan geen aanvullende compensatie plaats.

4. Wat moet u hiervoor doen?

U hoeft als school voor het in aanmerking komen van dit extra geld niets te doen. De gegevens over de impulsgebieden komen van het SCP/CBS. CFI zal het totale bedrag per school berekenen aan de hand van het aantal gewichtenleerlingen op de scholen. De invoering van impulsgebieden heeft dus geen gevolg voor de jaarlijkse tellingen op 1 oktober.

Het bedrag dat u aan gewichtsgeld ontvangt, zal in 2 stappen aan u bekendgemaakt worden. In april 2009 wordt het "basisbedrag" aan gewichtsgeld aan u bekendgemaakt. Uiterlijk in juni 2009 wordt bekendgemaakt wat het bedrag is dat u ontvangt aan impuls- en compensatiegeld.

Wel raad ik u aan te controleren of het brinnummer van uw hoofd- of nevenvestiging gekoppeld is aan het *feitelijke* postcodegebied. In een enkel geval blijkt een hoofd- of nevenvestiging gekoppeld te zijn aan een postcode met een postbusnummer. Omdat dit niet de feitelijke situatie van vestiging weergeeft, kan dit niet meetellen als impulsgebied. U kunt uiteraard nog steeds uw postbus aanhouden voor uw post. Bij eventuele onjuistheden, kunt u de wijziging via de normale BRIN-procedure doorgeven aan CFI. Hier zal ook controle op plaatsvinden.

5. En de administratieve lasten?

Op 1 oktober 2009 is het voor u de laatste keer dat u op basis van nieuwe ouderverklaringen het gewicht voor het laatste cohort moet vaststellen. Daarna worden de ouderverklaringen weer standaard ingevuld bij de inschrijving van de school. Toch blijft dit een last voor de school. Ik laat dan ook onderzoek verrichten naar de wijze waarop de administratieve lasten van de gewichtenregeling zoveel mogelijk weggenomen kunnen worden.

Met vriendelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

S. A.M. Dijkma